

BỘ KẾ HOẠCH VÀ ĐẦU TƯ CỘNG HOÀ XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

Số: **6752**/BC-BKHĐT

Hà Nội, ngày **18** tháng **8** năm 2023

BÁO CÁO

Sơ kết 3 năm thực hiện Nghị định số 39/2019/NĐ-CP của Chính phủ về tổ chức và hoạt động của Quỹ Phát triển doanh nghiệp nhỏ và vừa (phục vụ cuộc họp thẩm định của Bộ Tư pháp)

Kính gửi: Chính phủ

I. KHÁI QUÁT CHUNG

Ngày 12/6/2017, Quốc hội ban hành Luật Hỗ trợ doanh nghiệp nhỏ và vừa, có hiệu lực thi hành kể từ ngày 01/01/2018, trong đó tại Điều 20 giao Chính phủ quy định chi tiết Điều này.

Ngày 10/5/2019, Chính phủ đã ban hành Nghị định số 39/2019/NĐ-CP về tổ chức và hoạt động của Quỹ Phát triển doanh nghiệp nhỏ và vừa (sau đây gọi tắt là Nghị định số 39/2019/NĐ-CP) hướng dẫn Điều 20 Luật Hỗ trợ doanh nghiệp nhỏ và vừa. Từ 01/7/2019, Nghị định số 39/2019/NĐ-CP có hiệu lực thi hành, Bộ Kế hoạch và Đầu tư đã thực hiện chuyển đổi¹ bộ máy tổ chức, nhân sự và triển khai hoạt động của Quỹ Phát triển doanh nghiệp nhỏ và vừa (sau đây gọi tắt là Quỹ) theo quy định tại Nghị định số 39/2019/NĐ-CP. Nghị định số 39/2019/NĐ-CP quy định Quỹ là quỹ tài chính nhà nước ngoài ngân sách hoạt động theo mô hình công ty TNHH một thành viên do nhà nước nắm giữ 100% vốn điều lệ.

1. Đối tượng hỗ trợ của Quỹ là doanh nghiệp nhỏ và vừa (sau đây gọi tắt là DNNVV) khởi nghiệp sáng tạo, DNNVV tham gia cụm liên kết ngành, DNNVV tham gia chuỗi giá trị.

2. Mục tiêu hoạt động của Quỹ: (i) nâng cao khả năng cạnh tranh của doanh nghiệp nhỏ và vừa, góp phần làm tăng thu nhập, tạo việc làm cho người lao động; (ii) tạo nguồn vốn hỗ trợ, phát triển DNNVV; (iii) nâng cao hiệu quả quản lý vốn nhà nước hỗ trợ DNNVV.

3. Cơ cấu tổ chức: Hội đồng thành viên, Kiểm soát viên, Giám đốc và bộ máy giúp việc.

4. Chức năng, nhiệm vụ của Quỹ: (i) cho vay, tài trợ DNNVV khởi nghiệp sáng tạo, DNNVV tham gia cụm liên kết ngành, DNNVV tham gia chuỗi giá trị (ii) tiếp nhận và quản lý nguồn vốn vay, tài trợ, viện trợ, đóng góp, ủy thác của các tổ chức, cá nhân để hỗ trợ DNNVV.

¹ Quỹ Phát triển DNNVV được thành lập theo Quyết định số 601/QĐ-TTg ngày 17/4/2013 của Thủ tướng Chính phủ.

5. Cơ chế quản lý tài chính, chế độ kế toán:

a. Từ 1/7/2019 đến 31/12/2021, Quỹ quản lý tài chính, hạch toán kế toán theo quy định tại Nghị định số 39/2019/NĐ-CP và Thông tư số 209/2015/TT-BTC ngày 28/12/2015 của Bộ Tài chính hướng dẫn chế độ kế toán áp dụng đối với Quỹ Đầu tư phát triển địa phương.

b. Từ ngày 01/01/2022, Quỹ thực hiện chế độ hạch toán kế toán theo quy định tại Thông tư số 90/2021/TT-BTC của Bộ Tài chính về việc hạch toán chế độ kế toán áp dụng cho quỹ tài chính nhà nước ngoài ngân sách.

c. Việc tiếp nhận tài trợ, đóng góp, nhận ủy thác của Quỹ thực hiện theo quy định tại Nghị định số 39/2019/NĐ-CP và Thông tư số 08/2020/TT-BKHĐT.

Sau hơn 3 năm triển khai Nghị định số 39/2019/NĐ-CP, Bộ Kế hoạch và Đầu tư báo cáo kết quả thực hiện như sau:

II. KẾT QUẢ TRIỂN KHAI NHIỆM VỤ

1. Xây dựng khung pháp lý cho hoạt động của Quỹ

Căn cứ Quyết định số 1357/QĐ-TTg ngày 13/9/2017 của Thủ tướng Chính phủ ban hành danh mục và phân công cơ quan chủ trì soạn thảo văn bản quy định chi tiết các Luật, Nghị quyết được Quốc hội Khóa XIV thông qua tại Kỳ họp thứ 3, Bộ Kế hoạch và Đầu tư đã khẩn trương xây dựng dự thảo Nghị định trình Chính phủ nhằm hướng dẫn Điều 20 Luật Hỗ trợ DNNVV. Ngày 10/05/2019, Chính phủ đã ban hành Nghị định số 39/2019/NĐ-CP về tổ chức và hoạt động của Quỹ Phát triển doanh nghiệp nhỏ và vừa, có hiệu lực từ ngày 01/07/2019.

Để sớm hoàn thiện khung pháp lý và các quy định có liên quan, bảo đảm triển khai hoạt động của Quỹ theo quy định tại Nghị định số 39/2019/NĐ-CP, Bộ Kế hoạch và Đầu tư đã chủ động phối hợp với các Bộ có liên quan xây dựng hệ thống các văn bản hướng dẫn tổ chức và hoạt động của Quỹ, bao gồm các Thông tư, Quyết định của Bộ, các quy chế, quy định của Hội đồng thành viên, Giám đốc và bộ máy giúp việc, cụ thể:

- Ngày 30/12/2019, Bộ Lao động, Thương binh và Xã hội đã ban hành Thông tư số 34/2019/TT-BLĐTBXH hướng dẫn quản lý lao động, tiền lương, thù lao, tiền thưởng đối với Quỹ.

- Ngày 13/11/2020, Bộ Kế hoạch và Đầu tư đã ban hành Thông tư số 08/2020/TT-BKHĐT hướng dẫn việc tiếp nhận tài trợ, đóng góp nhận ủy thác của Quỹ.

- Ngày 31/12/2020, Bộ Kế hoạch và Đầu tư đã ban hành Thông tư số 14/2020/TT-BKHĐT hướng dẫn cơ chế xử lý rủi ro trong hoạt động cho vay trực tiếp của Quỹ.

- Ngày 16/3/2020, Bộ trưởng Bộ Kế hoạch và Đầu tư đã ban hành Quyết định số 405/QĐ-BKHĐT hướng dẫn đánh giá kết quả hoạt động và xếp loại Quỹ.

- Ngày 6/9/2019, Hội đồng thành viên Quỹ (sau đây gọi tắt là HĐQT) đã ban hành Quyết định số 04/QĐ-HĐTV về Quy chế hoạt động của Hội đồng thành viên.

- Ngày 24/10/2019, HĐQT đã ban hành Quyết định số 07/QĐ-HĐTV về Quy chế cho vay gián tiếp của Quỹ; đưa ra các tiêu chí xác định DNNVV khởi nghiệp sáng tạo, DNNVV tham gia cụm liên kết ngành, chuỗi giá trị; công khai hồ sơ, trình tự, thủ tục vay vốn đối với doanh nghiệp, đảm bảo tiến độ giải ngân vốn theo nhu cầu thực tế của doanh nghiệp.

- Ngày 3/6/2020, HĐQT đã ban hành Quyết định số 03/QĐ-HĐTV về việc sửa đổi Quy chế cho vay gián tiếp để phù hợp với thực tế triển khai hoạt động của Quỹ.

- Ngày 18/11/2019, HĐQT đã ban hành Quyết định số 08/QĐ-HĐTV công bố lãi suất cho vay của Quỹ với 3 mức lãi suất tương ứng với thời hạn vay: lãi suất cho vay ngắn hạn là 4,16%/năm, lãi suất cho vay trung hạn là 6,0%/năm và lãi suất cho vay dài hạn là 6,0%/năm. Mức lãi suất này được giữ cố định (hoặc giảm) trong suốt thời gian vay vốn của DNNVV.

- Ngày 29/5/2020, Chính phủ ban hành Nghị quyết số 84/NQ-CP về các nhiệm vụ, giải pháp tiếp tục tháo gỡ khó khăn cho sản xuất kinh doanh, thúc đẩy giải ngân vốn đầu tư công và bảo đảm trật tự an toàn xã hội trong bối cảnh đại dịch Covid-19, trong đó có giải pháp "*Giảm 2% lãi suất cho vay trực tiếp, cho vay gián tiếp đối với doanh nghiệp nhỏ và vừa từ Quỹ Phát triển doanh nghiệp nhỏ và vừa*".

- Ngày 25/6/2020, HĐQT đã ban hành Quyết định công bố mức lãi suất cho vay của Quỹ (*giảm lãi suất cho vay ngắn hạn còn 2,16%/năm; trung và dài hạn còn 4%/năm*) và gửi thông tin đến các Sở Kế hoạch và Đầu tư thuộc 63 tỉnh, thành phố, các tổ chức Hiệp hội và thông báo đến các ngân hàng thương mại đang tham gia cho vay gián tiếp với Quỹ để thực hiện hỗ trợ DNNVV (*hiện nay, Quỹ vẫn duy trì hỗ trợ DNNVV với mức lãi suất theo quy định tại Nghị quyết số 84/NQ-CP*).

- Đối với 02 chức năng, nhiệm vụ là cho vay trực tiếp và tài trợ vốn, đây là các chức năng mới (so với Quyết định số 601/QĐ-TTg), tiềm ẩn nhiều rủi ro nên Quỹ đã tập trung nghiên cứu sâu, cẩn trọng, học hỏi kinh nghiệm quốc tế, các mô hình tương tự, tổ chức các Hội thảo hoàn thiện, lấy ý kiến các Bộ ngành, đơn vị có liên quan, chuyên gia... để xây dựng các quy chế, quy định phù hợp với hoạt động của Quỹ và sẽ sớm hoàn thiện, ban hành trong thời gian tới sau khi Nghị định sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 39/2019/NĐ-CP được Chính phủ ban hành.

- Bên cạnh đó, để đảm bảo phù hợp với mô hình hoạt động tổ chức mới, HĐQT đã tập trung rà soát, sửa đổi, bổ sung các quy chế quản lý nội bộ khác như Quy chế chi tiêu nội bộ, Quy chế quản lý, sử dụng quỹ khen thưởng, quỹ phúc lợi, Quy chế đầu tư xây dựng, mua sắm và quản lý tài sản... và kiện toàn bộ máy giúp việc các phòng chuyên môn, nghiệp vụ của Quỹ về cơ cấu tổ chức, chức năng, nhiệm vụ, chế độ tiền lương.

2. Kiện toàn tổ chức, bộ máy lãnh đạo quản lý

- Tháng 7/2019, Bộ trưởng Bộ Kế hoạch và Đầu tư đã có các quyết định về việc điều động, bổ nhiệm Chủ tịch HĐTV và các thành viên HĐTV.

- Trên cơ sở ý kiến chấp thuận của Bộ Kế hoạch và Đầu tư, HĐTV đã ban hành quyết định bổ nhiệm Giám đốc Quỹ.

- HĐTV đã ban hành Quy chế làm việc của HĐTV, quyết định về cơ cấu, chức năng nhiệm vụ của các phòng chuyên môn, nghiệp vụ thuộc bộ máy giúp việc. Đến tháng 10/2019, việc chuyển đổi cơ cấu tổ chức và bộ máy theo mô hình mới của Quỹ đã được hoàn thành.

3. Cấp vốn điều lệ

Theo quy định tại Nghị định số 39/2019/NĐ-CP, vốn điều lệ tối thiểu của Quỹ là 2.000 tỷ đồng. Tính đến nay, vốn điều lệ thực cấp cho Quỹ đạt 837,25 tỷ đồng.

Với số vốn điều lệ được cấp từ NSNN (837,25 tỷ đồng), Quỹ đã bảo toàn và phát triển với tổng nguồn vốn đạt khoảng 1.107 tỷ đồng, trong đó vốn bổ sung từ kết quả hoạt động đạt khoảng 270 tỷ đồng. Vốn điều lệ của Quỹ được sử dụng để ủy thác cho vay, cho vay gián tiếp theo hình thức quay vòng, tái sử dụng cho vay mới. Việc quản lý nguồn vốn do NSNN cấp được Quỹ thực hiện đúng quy định pháp luật và hướng dẫn của Bộ Tài chính.

Để đảm bảo nguồn lực hỗ trợ cho DNNVV, căn cứ quy định tại Nghị định số 39/2019/NĐ-CP, Bộ Kế hoạch và Đầu tư đã đề xuất, báo cáo Thủ tướng Chính phủ tại Kế hoạch đầu tư trung hạn giai đoạn 2021-2025 về nhu cầu cấp đủ số vốn điều lệ tối thiểu cho Quỹ. Ngày 15/9/2021, Thủ tướng Chính phủ đã có Quyết định số 1535/QĐ-TTg về việc giao kế hoạch đầu tư công trung hạn vốn ngân sách nhà nước giai đoạn 2021-2025, trong đó cấp bổ sung vốn điều lệ cho Quỹ là 1.062,7 tỷ đồng.

4. Hoạt động hỗ trợ tài chính cho DNNVV

4.1. Ủy thác cho vay

Đối với hoạt động ủy thác cho vay thực hiện tại giai đoạn hoạt động theo Quyết định số 601/QĐ-TTg, điều khoản chuyển tiếp tại Nghị định số 39/2019/NĐ-CP có quy định: *“Các dự án, phương án sản xuất, kinh doanh của doanh nghiệp nhỏ và vừa đã được Quỹ ủy thác cho các ngân hàng thương mại cho vay trước khi Nghị định này có hiệu lực thì hành thì được tiếp tục thực hiện theo các thỏa thuận đã ký kết theo quy định tại Quyết định số 601/QĐ-TTg ngày 17 tháng 4 năm 2013 của Thủ tướng Chính phủ về việc thành lập Quỹ Phát triển doanh nghiệp nhỏ và vừa cho đến hết thời hạn ủy thác cho vay”*. Do đó, trong thời gian qua, Quỹ chủ yếu giải ngân theo tiến độ còn lại và kiểm tra, giám sát thu hồi nợ gốc, lãi đối với các dự án đã được ký kết hợp đồng ủy thác cho vay.

4.2. Cho vay gián tiếp

Sau khi Nghị định số 39/2019/NĐ-CP có hiệu lực thi hành, để triển khai hoạt động, nhanh chóng giúp DNNVV tiếp cận nguồn vốn, Quỹ đã ban hành quy chế cho vay gián tiếp thông qua các NHTM với lãi suất cho vay ngắn hạn là 4,16%/năm, lãi suất cho vay trung và dài hạn là 6,0%/năm. Tháng 2/2020, Quỹ đã ký hợp đồng khung với 05 ngân hàng thương mại uy tín, có mạng lưới giao dịch trên toàn quốc là BIDV, MBBank, SHB, HDBank và Bắc Á Bank để hỗ trợ DNNVV. Các ngân hàng đã nhận hồ sơ, nhu cầu vay vốn và gửi đề xuất lên Quỹ từ tháng 3/2020. Tháng 5/2021, Quỹ tiếp tục mở rộng ký thỏa thuận khung cho vay gián tiếp với ngân hàng Sacombank để tăng cơ hội tiếp cận vốn cho DNNVV.

Giữa năm 2020, đánh giá được tính cấp thiết của việc hỗ trợ DNNVV gặp khó khăn bởi dịch bệnh Covid-19, bên cạnh việc giảm 2% theo Nghị quyết số 84/NQ-CP (*giảm lãi suất cho vay ngắn hạn còn 2,16%/năm; trung và dài hạn còn 4%/năm*), Quỹ đã chủ động hợp với 05 ngân hàng thương mại cho vay gián tiếp là BIDV, MBBank, SHB, HDBank và Bắc Á Bank để tháo gỡ khó khăn, vướng mắc và đưa ra các giải pháp, kế hoạch cụ thể để DNNVV sớm tiếp cận được nguồn vốn hỗ trợ của Quỹ. 05 NHTM đều ủng hộ giải pháp hỗ trợ DNNVV và đăng ký nhu cầu giải ngân, cho vay DNNVV, cam kết sẽ hỗ trợ tối đa cho các DNNVV gặp khó khăn có nhu cầu tiếp cận nguồn vốn. Quỹ đã yêu cầu các ngân hàng tuân thủ nghiêm các cam kết trên, có kế hoạch giải ngân theo từng Quý. Hiện các ngân hàng thương mại đã tiếp nhận hồ sơ của DNNVV có nhu cầu vay vốn theo chương trình của Quỹ và đang trong quá trình thẩm định, đánh giá để ra quyết định cho vay. Các ngân hàng thương mại đã chủ động xây dựng gói sản phẩm, thông báo giảm lãi suất cho vay theo chương trình của Quỹ, truyền thông, đào tạo và triển khai đến tất cả chi nhánh trong toàn hệ thống ngân hàng.

Tính đến 31/7/2023, tổng số vốn Quỹ đã chấp thuận cho vay là khoảng 596,8 tỷ đồng² (*chiếm khoảng 71% vốn điều lệ của Quỹ*), chiếm khoảng 68,9% nhu cầu vốn của DNNVV thuộc đối tượng hỗ trợ của Quỹ gửi hồ sơ về Quỹ, tổng vốn đã giải ngân cho DNNVV theo tiến độ của dự án vay vốn đạt khoảng 346,9 tỷ đồng. Toàn bộ DNNVV được vay vốn từ Quỹ đã triển khai hoạt động mở rộng sản xuất kinh doanh đúng mục đích, một số doanh nghiệp đã hoàn trả hết nợ gốc và lãi tiền vay đầy đủ, đúng thời hạn đã thỏa thuận, hoạt động hiệu quả, tăng trưởng và tạo thêm việc làm cho người lao động. Số tiền gốc cho vay Quỹ đã thu hồi đạt khoảng 132,5 tỷ đồng, số tiền lãi thu đạt khoảng 22,4 tỷ đồng, dư nợ còn khoảng 214,4 tỷ đồng. Số DNNVV thuộc đối tượng hỗ trợ của Quỹ được chấp thuận cho vay vốn là 37 chiếm 67,3% tổng số DNNVV gửi hồ sơ đề nghị vay vốn của Quỹ.

4.3. Hiệu quả của các DNNVV sử dụng vốn vay từ Quỹ

Các doanh nghiệp được Quỹ hỗ trợ là những DNNVV hoạt động trong lĩnh vực sản xuất, chế biến tại các địa bàn trên phạm vi cả nước. Sau khi nhận nguồn vốn vay ưu đãi của Quỹ, các doanh nghiệp này đều hoạt động tốt, tăng trưởng sản lượng, doanh thu, lợi nhuận, tạo thêm công ăn việc làm cho người lao động, đóng

² Từ tháng 5/2023 - 7/2023, tổng số vốn Quỹ đã chấp thuận cho vay là khoảng 313,3 tỷ đồng.

góp cho ngân sách địa phương. Toàn bộ vốn vay được bảo toàn, thu hồi đủ và đúng hạn, chưa xảy ra tình trạng nợ xấu của doanh nghiệp vay vốn.

Qua rà soát 25 DNNVV vay vốn từ Quỹ, trong đó có 04 doanh nghiệp sau khi được hỗ trợ đã có tổng nguồn vốn trên 100 tỷ đồng, vượt quy mô DNNVV (là doanh nghiệp có tổng nguồn không quá 100 tỷ đồng hoặc tổng doanh thu không quá 300 tỷ đồng); 03 doanh nghiệp trả nợ trước hạn. Có 03 doanh nghiệp sau khi vay vốn từ Quỹ, phát triển và hoạt động tốt trả hết nợ đã tiếp tục đề nghị vay vốn và được Quỹ đồng ý cho vay để mở rộng sản xuất kinh doanh. Như vậy, tổng nguồn vốn của các doanh nghiệp tăng thêm là 736.995 tỷ đồng (tăng 67%), tổng doanh thu tăng thêm là 1.057.823 tỷ đồng (tăng 91%), tổng lợi nhuận tăng thêm là 35,12 tỷ đồng (tăng 111%), thuế thu nhập doanh nghiệp nộp NSNN tăng thêm 5,4 tỷ đồng (tăng 149%), số lao động tăng thêm là 672 người (tăng 56%).

5. Hoạt động huy động nguồn lực, hợp tác quốc tế

Từ nửa cuối năm 2019 đến nay, trong bối cảnh nền kinh tế khó khăn do đại dịch Covid-19, nguồn lực nội tại có hạn, Quỹ đã chủ động triển khai hoạt động thiết lập quan hệ hợp tác với các tổ chức trong và ngoài nước nhằm tìm kiếm cơ hội hợp tác, thu hút nguồn lực tài chính ngoài Nhà nước để hỗ trợ cho DN Việt Nam. Quỹ đã chủ động làm việc, trao đổi thông tin với các đối tác quốc tế như GGGI, JICA, UNDP, USAID, ADB, SK Group... Các tổ chức trong và ngoài nước rất quan tâm đến Quỹ và đề xuất mở rộng các phương thức hợp tác, góp phần phát triển hoạt động hỗ trợ doanh nghiệp nhỏ và vừa tại Việt Nam. Các hoạt động nổi bật cụ thể như sau:

- Ngày 08/04/2019, Bộ trưởng Bộ Kế hoạch và Đầu tư đã ký Quyết định số 423/QĐ-BKHĐT về việc phê duyệt khoản viện trợ không hoàn lại phi dự án 30 triệu đô la mỹ do công ty SK Innovation Hàn Quốc viện trợ, Quỹ đã tiếp nhận đủ khoản viện trợ nói trên. Đến tháng 6/2020, Quỹ đã hoàn thành thủ tục chuyển khoản viện trợ 30 triệu đô la Mỹ của tập đoàn SK – Hàn Quốc sang Trung tâm Đổi mới sáng tạo Quốc gia (NIC).

- Quỹ tham gia dự án hỗ trợ kỹ thuật “Tăng cường chính sách huy động nguồn tài chính nhằm thúc đẩy thực hiện tăng trưởng xanh tại Việt Nam” do GGGI thực hiện; dự án “Thúc đẩy cải cách và nâng cao năng lực kết nối của DNNVV (LinkSME)” do Văn phòng Chính phủ là cơ quan chủ quản, Cơ quan Phát triển Quốc tế Hoa Kỳ (USAID); dự án hỗ trợ kỹ thuật “Thúc đẩy đầu tư của tư nhân vào nông nghiệp các bon thấp và ứng phó biến đổi khí hậu (BĐKH) góp phần thực hiện NDC của Việt Nam” của Chương trình Phát triển Liên hợp Quốc (UNDP) tài trợ và Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn là cơ quan chủ quản.

- Quỹ đã ký kết các Biên bản ghi nhớ hợp tác (MoU) với Quỹ bảo lãnh tín dụng Hàn Quốc (KODIT), Cơ quan phát triển doanh nghiệp nhỏ và vừa Hàn Quốc (KOSME). Đây là cơ sở cho các hoạt động hợp tác trao đổi kinh nghiệm giữa hai bên nhằm hỗ trợ DNNVV của Việt Nam và Hàn Quốc đóng góp vào sự phát triển của nền kinh tế hai quốc gia.

- Quỹ cử cán bộ tham gia các khóa đào tạo, học tập kinh nghiệm ở trong và ngoài nước do các đối tác quốc tế tổ chức.

- Ngoài ra, Quỹ chủ động tham gia những diễn đàn, hội nghị quốc tế nhằm trao đổi kinh nghiệm, hợp tác với các tổ chức quốc tế như APEC, ASEAN, ADB, GEN, USAID...

6. Hoạt động truyền thông, quảng bá

Sau khi Nghị định số 39/2019/NĐ-CP được ban hành, Quỹ đã chủ động, kịp thời phối hợp, cung cấp thông tin cho các kênh báo chí, truyền hình để đẩy mạnh tuyên truyền, quảng bá về chức năng, nhiệm vụ mới của Quỹ đến cộng đồng DNNVV trên toàn quốc cũng như các đối tác, tổ chức trong và ngoài nước.

Từ cuối năm 2019, sau khi ký kết thoả thuận khung với các ngân hàng thương mại BIDV, HDBank, SHB, MBbank, Bắc Á, Quỹ đã đẩy mạnh công tác truyền thông, được nhiều đơn vị truyền thông hợp tác cung cấp thông tin về hoạt động của Quỹ đến cộng đồng doanh nghiệp, như Đài truyền hình Việt Nam, Thông tấn xã Việt Nam, Đài Tiếng nói Việt Nam, Truyền hình Thông tấn xã, Thời báo kinh tế Việt Nam, Báo Đầu thầu, Báo Đầu tư, Báo Công an nhân dân, Báo Quân đội nhân dân, Báo Pháp luật Việt Nam...

Các ngân hàng đã triển khai chương trình cho vay của Quỹ đến toàn bộ các chi nhánh của mình trên toàn quốc. Những thông tin về hoạt động của Quỹ nhanh chóng nhận được nhiều quan tâm từ doanh nghiệp. Đồng thời, Quỹ đã gửi thông tin đến các Sở Kế hoạch và Đầu tư, Ban quản lý khu kinh tế, khu công nghiệp của 63 tỉnh, thành phố và 30 Hiệp hội doanh nghiệp để thông báo về hoạt động hỗ trợ của Quỹ và tiếp nhận thông tin, hồ sơ đề nghị hỗ trợ của DNNVV thông qua nhiều phương thức khác nhau (như qua bộ phận tiếp nhận hồ sơ của Quỹ hoặc website, facebook).

Trong giai đoạn vừa qua, Quỹ đã phối hợp với các đơn vị tổ chức, tham dự khoảng 20 hội thảo từ lớn đến nhỏ để hỗ trợ tiếp cận tài chính cho DNNVV tại các địa phương trên toàn quốc. Quỹ đã chủ động cung cấp thông tin cho các kênh báo chí, truyền hình để đẩy mạnh tuyên truyền, quảng bá về chức năng, nhiệm vụ mới của Quỹ theo Nghị định số 39/2019/NĐ-CP đến cộng đồng DNNVV trên toàn quốc cũng như các đối tác, tổ chức trong và ngoài nước, trực tiếp tư vấn, hồ sơ, thủ tục tiếp cận vốn cho DNNVV. Thông qua đó đã có trên 300 doanh nghiệp được trực tiếp tư vấn hồ sơ từ Quỹ. Bên cạnh đó, Quỹ phối hợp với Cục Phát triển doanh nghiệp (Bộ KH&ĐT) trong công tác hỗ trợ DNNVV tại Việt Nam thông qua các hoạt động cung cấp thông tin hỗ trợ doanh nghiệp chuyển đổi số.

7. Kiểm tra, giám sát hoạt động của Quỹ

- Tháng 3/2019, Đoàn giám sát của Ủy ban thường vụ Quốc hội đã tổ chức giám sát việc thực hiện chính sách, pháp luật về quản lý, sử dụng Quỹ giai đoạn 2013- 2018. Ngày 22/10/2019, Đoàn giám sát đã có văn bản số 463/BC-ĐGS báo cáo về kết quả giám sát, trong đó có nội dung đối với hoạt động của Quỹ. Trên cơ sở báo cáo của Đoàn giám sát, ngày 22/10/2019, Ủy ban thường vụ Quốc hội đã ban hành Nghị quyết số 792/NQ-UBTVQH14, trong đó yêu cầu Chính phủ sớm nghiên cứu hình thành cơ sở pháp lý để thống nhất quản lý các quỹ tài chính nhà nước ngoài ngân sách.

- Trong năm 2021, Quỹ đã tiếp 03 đoàn kiểm tra, kiểm toán, bao gồm Đoàn kiểm tra của Bộ Kế hoạch và Đầu tư về công tác quản lý nguồn vốn, cho vay và công tác tuyển dụng, sử dụng lao động của Quỹ giai đoạn 2013-2020; Đoàn Kiểm toán Nhà nước thực hiện kiểm toán về ngân sách, tiền và tài sản tại Bộ Kế hoạch và Đầu tư; Đoàn kiểm tra của Cục thuế Hà Nội về việc kê khai và nộp thuế năm 2019- 2020. Các đoàn đã có thông báo kết luận kiểm tra, kiểm toán tại Quỹ. Quỹ đã nghiêm túc tổ chức thực hiện và có báo cáo kết quả thực hiện về các cơ quan có thẩm quyền.

- Năm 2022, Quỹ là một trong các đơn vị thuộc Bộ Kế hoạch và Đầu tư phục vụ Đoàn kiểm tra số 07 của Ban Chỉ đạo Trung ương về phòng, chống tham nhũng, tiêu cực và Đoàn giám sát của Quốc hội khóa XV về chuyên đề “Việc thực hiện chính sách, pháp luật về thực hành tiết kiệm, chống lãng phí giai đoạn 2016-2021”. Ngoài ra, Quỹ đã tiếp Đoàn Thanh tra của Thanh tra Chính phủ về việc quản lý, sử dụng một số Quỹ tài chính nhà nước ngoài Ngân sách. Quỹ đã cung cấp thông tin, báo cáo đầy đủ nội dung cho các đoàn thanh tra, kiểm tra, giám sát.

- Hàng năm, Bộ Kế hoạch và Đầu tư thực hiện công tác thẩm định Báo cáo tài chính và duyệt quyết toán đối với Quỹ, đồng thời ban hành Biên bản duyệt quyết toán Báo cáo tài chính hàng năm theo đúng quy định tại Thông tư số 137/2017/TT-BTC của Bộ Tài chính.

- Bộ Kế hoạch và Đầu tư (cơ quan đại diện chủ sở hữu Nhà nước) đã bổ nhiệm Trưởng Ban kiểm soát Quỹ từ tháng 01/2021 và thực hiện việc giám sát hoạt động của Quỹ thông qua Trưởng Ban kiểm soát.

III. ĐÁNH GIÁ CHUNG

1. Tác động của việc triển khai thi hành Nghị định số 39/2019/NĐ-CP

- Luật Hỗ trợ doanh nghiệp nhỏ và vừa được Quốc hội thông qua năm 2017 là dấu mốc quan trọng khẳng định cam kết mạnh mẽ của Đảng, Nhà nước và Chính phủ về ưu tiên phát triển DNNVV, khu vực tư nhân trong nước trở thành động lực quan trọng cho phát triển kinh tế. Luật Hỗ trợ DNNVV đã quy định khung pháp lý cao nhất đảm bảo hiệu lực, hiệu quả của hoạt động hỗ trợ DNNVV, góp phần thúc đẩy DNNVV và khu vực kinh tế tư nhân năng động, sáng tạo, hoạt động hiệu quả, bền vững, thực sự trở thành một động lực quan trọng của nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa.

Việc ban hành khung pháp lý về các công cụ chính sách tài chính hỗ trợ DNNVV, trong đó có Quỹ Phát triển DNNVV, tại Luật Hỗ trợ DNNVV và Nghị định số 39/2019/NĐ-CP cho thấy định hướng của Đảng, Nhà nước và Chính phủ chú trọng đến các giải pháp hỗ trợ DNNVV tiếp cận nguồn vốn trong bối cảnh các DNNVV gặp khó khăn trong việc tiếp cận vốn tín dụng từ các NHTM với mức lãi suất khá cao.

- Hoạt động của Quỹ Phát triển DNNVV đã thu hút được sự quan tâm của cộng đồng DNNVV và các địa phương, hiệp hội và nhiều tổ chức trong và ngoài nước, góp phần thúc đẩy, huy động các tổ chức tài chính, tín dụng ngoài Nhà nước tham gia triển khai chính sách hỗ trợ tài chính cho DNNVV. Nguồn vốn điều lệ

tối thiểu 2.000 tỷ đồng của Quỹ được cấp từ ngân sách được coi là “vốn môi” để huy động các nguồn tài chính tư nhân tham gia hỗ trợ DNNVV.

Việc Quỹ cho vay DNNVV thông qua các ngân hàng thương mại đã khuyến khích các ngân hàng tự thu xếp nguồn lực của chính mình (vốn đối ứng, nhân lực, dịch vụ, công nghệ) để tham gia hỗ trợ tài chính cho DNNVV. Qua đó, góp phần tác động thay đổi khẩu vị rủi ro tín dụng: chuyển từ việc coi trọng tiêu chí tài sản bảo đảm sang quan tâm đánh giá năng lực nội tại của doanh nghiệp (triển vọng phát triển của doanh nghiệp, kinh nghiệm của chủ doanh nghiệp, tính minh bạch của thông tin tài chính v.v...). Đây chính là hiệu quả bước đầu của quá trình triển khai chính sách của Nhà nước và từng bước tháo gỡ khó khăn cho DNNVV trong tiếp cận tín dụng.

Việc tập trung vào hỗ trợ có trọng tâm, trọng điểm là DNNVV khởi nghiệp sáng tạo, DNNVV tham gia cụm liên kết ngành, chuỗi giá trị cho thấy chính sách hướng tới mục tiêu đổi mới sáng tạo và chuỗi giá trị chính là nền tảng của phát triển quốc gia hiện đại, là động lực tăng trưởng mới thúc đẩy các DNNVV không ngừng khởi nghiệp, đổi mới sáng tạo và nâng cao năng lực, khả năng cạnh tranh để tham gia hiệu quả vào cụm liên kết ngành, chuỗi giá trị và công nghiệp phụ trợ; thúc đẩy hình thành liên kết giữa các DNNVV, giữa DNNVV và các doanh nghiệp dẫn dắt trong chuỗi; phát triển và gia tăng số lượng, chất lượng các cụm liên kết ngành, chuỗi giá trị có lợi thế cạnh tranh của Việt Nam.

- Do thời gian triển khai Nghị định số 39/2019/NĐ-CP mới được hơn 03 năm nên chưa có nhiều đánh giá về hiệu quả hỗ trợ DNNVV. Qua số liệu của các DNNVV được Quỹ hỗ trợ đã nêu tại mục 4 phần I bước đầu cho thấy kết quả đáng ghi nhận từ hoạt động hỗ trợ của Quỹ. Đối tượng hỗ trợ của Quỹ hiện nay cũng thu hẹp so với trước đây, chỉ tập trung vào ba đối tượng: (i) DNNVV khởi nghiệp sáng tạo; (ii) DNNVV tham gia cụm liên kết ngành; (iii) DNNVV tham gia chuỗi giá trị. Việc thay đổi đối tượng hỗ trợ của Quỹ được thực hiện theo đúng định hướng của Luật Hỗ trợ DNNVV về việc tập trung nguồn lực hỗ trợ có trọng tâm, trọng điểm các nhóm đối tượng nêu trên.

Về chức năng, nhiệm vụ của Quỹ đã có sự thay đổi lớn, mở rộng hơn so với chức năng được quy định tại Quyết định số 601/QĐ-TTg. Quỹ được thực hiện chức năng cho vay, bao gồm cho vay trực tiếp và cho vay gián tiếp và tài trợ vốn cho DNNVV. Bên cạnh đó, Quỹ được tổ chức các hoạt động hỗ trợ tăng cường năng lực cho DNNVV như hội thảo, truyền thông, đào tạo, tư vấn, xúc tiến đầu tư... Đồng thời, Quỹ được bổ sung thêm chức năng tiếp nhận, quản lý và sử dụng vốn vay, tài trợ, viện trợ, đóng góp, uỷ thác từ các cá nhân, tổ chức trong nước và quốc tế. Đây là một mô hình hỗ trợ DNNVV đa chức năng, đã được áp dụng thành công tại các nước phát triển (như Nhật Bản, Hàn Quốc, Singapore), giúp DNNVV có nhiều cơ hội tiếp cận hoạt động hỗ trợ của Nhà nước.

2. Thuận lợi

- Chính phủ luôn đặt trọng tâm hỗ trợ tối đa cho doanh nghiệp, thúc đẩy phát triển kinh tế tư nhân, DNNVV khởi nghiệp sáng tạo và DNNVV tham gia cụm liên kết ngành, chuỗi giá trị. Hệ thống pháp luật về doanh nghiệp, đầu tư, hỗ

trợ DNNVV được ban hành, hoàn thiện, tạo môi trường kinh doanh, hành lang pháp lý thuận lợi hơn cho doanh nghiệp phát triển, cho thấy sự thống nhất của Chính phủ, coi khối doanh nghiệp là động lực chính để thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội. Do đó, hoạt động hỗ trợ DNNVV của Quỹ là một trong các giải pháp tổng thể, đồng bộ đúng chủ trương của Nhà nước kể từ khi Luật Hỗ trợ doanh nghiệp nhỏ và vừa có hiệu lực.

- Theo quy định tại Nghị định số 39/2019/NĐ-CP, Quỹ hoạt động theo mô hình công ty trách nhiệm hữu hạn một thành viên do Nhà nước nắm giữ 100% vốn điều lệ với cơ chế tiền lương, tài chính, nhân sự theo theo doanh nghiệp nên linh hoạt hơn trong vận hành Quỹ.

- Nguồn vốn điều lệ của Quỹ được cấp từ ngân sách sẽ là “vốn môi” của Nhà nước cho việc huy động các nguồn tài chính tư nhân tham gia hỗ trợ DNNVV. Hiện nay, hầu hết các ngân hàng thương mại đều rất quan tâm đến việc hợp tác với của Quỹ để thu hút đối tượng khách hàng DNNVV.

- Các cá nhân, tổ chức trong nước và quốc tế tiếp tục quan tâm đến hoạt động hỗ trợ DNNVV của Quỹ, biểu hiện là ngay sau khi Nghị định số 39/2019/NĐ-CP được ban hành, một số tổ chức như WB, USAID, UNDP, GGGI, KOSME... đã tiếp cận với Quỹ để tìm hiểu và hợp tác.

- Trong quá trình triển khai các nhiệm vụ được giao (tổ chức các hội thảo, hoạt động tư vấn cho DNNVV...), Quỹ đã nhận được sự phối hợp tích cực của nhiều địa phương, các đơn vị, tổ chức có liên quan.

3. Tồn tại, khó khăn

Việc triển khai thực hiện Nghị định 39/2019/NĐ-CP thời gian qua không phát sinh vướng mắc lớn, không phải do mô hình hoạt động của Quỹ, chỉ có một số điều khoản quy định chưa rõ ràng nên khó triển khai thực hiện: Về tiêu chí xác định đối tượng hỗ trợ của Quỹ; liên quan đến cho vay lần 2 khi DN chưa trả hết nợ; số lần tài trợ cho DN;...

a) Về tiêu chí xác định đối tượng cho vay

Nghị định số 39/2018/NĐ-CP ngày 11/3/2018 của Chính phủ quy định chi tiết một số điều của Luật Hỗ trợ doanh nghiệp nhỏ và vừa chưa quy định cụ thể tiêu chí xác định: Cụm liên kết ngành, chuỗi giá trị, DNNVV khởi nghiệp sáng tạo, DNNVV tham gia cụm liên kết ngành, DNNVV tham gia chuỗi giá trị nên tại Nghị định số 39/2019/NĐ-CP ngày 10/5/2019 đã phải quy định cách xác định DNNVV khởi nghiệp sáng tạo, DNNVV tham gia cụm liên kết ngành, DNNVV tham gia chuỗi giá trị thuộc đối tượng cho vay, hỗ trợ của Quỹ.

Ngày 26/8/2021, Chính phủ đã ban hành Nghị định số 80/2021/NĐ-CP quy định chi tiết và hướng dẫn thi hành một số điều của Luật Hỗ trợ doanh nghiệp nhỏ và vừa, trong đó có quy định cụ thể về tiêu chí xác định: Cụm liên kết ngành, chuỗi giá trị, DNNVV khởi nghiệp sáng tạo, DNNVV tham gia cụm liên kết ngành, DNNVV tham gia chuỗi giá trị.

Do đó, để đảm bảo tính đồng nhất, phù hợp của các quy định giữa các văn bản quy phạm pháp luật, tạo thuận lợi trong triển khai thực hiện chính sách của

Nhà nước, cần phải sửa đổi các tiêu chí quy định cách xác định DNNVV khởi nghiệp sáng tạo, DNNVV tham gia cụm liên kết ngành, DNNVV tham gia chuỗi giá trị tại Nghị định số 39/2019/NĐ-CP.

b) Về hoạt động cho vay, tài trợ vốn

Thực tế trong quá trình triển khai hoạt động cho vay của Quỹ theo Nghị định số 39/2019/NĐ-CP phát sinh trường hợp doanh nghiệp có dự án, phương án sản xuất, kinh doanh đã được vay vốn tại Quỹ nhưng tiếp tục đề xuất nhận vốn cho vay để thực hiện dự án, phương án sản xuất, kinh doanh mới khi chưa trả hết nợ gốc và lãi tiền vay của dự án cũ.

Về nội dung này, Nghị định số 39/2019/NĐ-CP chưa có quy định cụ thể nên trong quá trình triển khai thực hiện Quỹ chưa đủ cơ sở để xem xét quyết định chuyển vốn cho doanh nghiệp vay đối với những trường hợp nêu trên (tương tự đối với trường hợp tài trợ vốn).

c) Về đối tượng hỗ trợ

DNNVV có quy mô chủ yếu là nhỏ và siêu nhỏ, bị hạn chế về vốn, trình độ nguồn nhân lực, công nghệ, quản trị doanh nghiệp, khó khăn trong việc tiếp cận tín dụng, tìm kiếm thị trường, hỗ trợ thông tin, pháp lý...

Việc hỗ trợ DNNVV khởi nghiệp đổi mới sáng tạo gặp nhiều khó khăn so với hỗ trợ doanh nghiệp thông thường, đã ổn định hoạt động. Các DNNVV khởi nghiệp luôn thiếu nguồn lực và khó khăn để tiếp cận các nguồn vốn vay, khó đáp ứng các quy định về cấp tín dụng hơn so với doanh nghiệp khác (thiếu tài sản bảo đảm, chủ doanh nghiệp thiếu kinh nghiệm, không có lịch sử tín dụng để đánh giá mức độ tin cậy,...).

d) Về sự phối hợp với các ngân hàng thương mại

Ngân hàng chủ yếu đề cao tỷ trọng tài sản bảo đảm của doanh nghiệp và lợi nhuận thu được của dự án, mà chưa quan tâm nhiều đến các tiêu chí lựa chọn đối tượng ưu tiên của Quỹ như: đúng đối tượng là DNNVV, tính đổi mới, sáng tạo của sản phẩm, của công nghệ, tính bền vững của dự án và lợi ích cho xã hội (bảo vệ môi trường, gia tăng việc làm, v.v...).

Sau khi ký thỏa thuận hợp tác cho vay gián tiếp với Quỹ, một số ngân hàng triển khai và ban hành gói sản phẩm hỗ trợ trong toàn hệ thống còn chậm.

đ) Một số khó khăn khách quan

Đại dịch Covid-19 xuất hiện vào cuối năm 2019, bùng phát và kéo dài đến giữa năm 2022, gây ảnh hưởng nặng nề đến nền kinh tế nước ta, tác động mạnh đến hoạt động sản xuất kinh doanh của doanh nghiệp. Nhiều doanh nghiệp, đặc biệt là DNNVV phải thu hẹp sản xuất, thậm chí tạm dừng hoạt động, giải thể, phá sản,... nên nhu cầu vay mới rất hạn chế; DNNVV chủ yếu tập trung xử lý các khoản đã vay trước đó để cơ cấu, gia hạn, giãn nợ,...

Trong bối cảnh đó, các ngân hàng thương mại (ký hợp đồng khung cho vay gián tiếp với Quỹ) cũng dư nguồn vốn tín dụng, khó giải ngân. Do đó, các ngân

hàng ưu tiên tập trung giải ngân nguồn vốn của mình nên việc giải ngân từ nguồn vốn của Quỹ chưa được đẩy mạnh.

4. Bài học kinh nghiệm

Quá trình triển khai hoạt động hỗ trợ DNNVV theo quy định tại Nghị định số 39/2019/NĐ-CP, Bộ Kế hoạch và Đầu tư rút ra một số bài học kinh nghiệm như sau:

- Khung pháp lý, thể chế chính sách cần phải được rà soát ban hành tổng thể, có sự điều chỉnh, bổ sung kịp thời, phù hợp với từng điều kiện hoàn cảnh thực tế, tránh sự chông chéo, khó triển khai thực hiện trong thực tiễn.

- Đối với hoạt động của Quỹ nói riêng và các quỹ tài chính nhà nước ngoài ngân sách nói chung, cần có thể chế, khung pháp lý đồng bộ tổng thể để áp dụng.

- Năng lực nội tại của khu vực DNNVV rất hạn chế và thực tế triển khai nhiệm vụ hỗ trợ các doanh nghiệp này luôn gặp nhiều khó khăn. Do đó, cần có sự chung tay vào cuộc của các cấp chính quyền trung ương, địa phương, tổ chức chính trị xã hội, các hiệp hội doanh nghiệp và bản thân các DNNVV. Việc phối hợp giữa các cơ quan có liên quan trong tổ chức thực hiện chính sách đóng vai trò quan trọng để đạt được mục tiêu chính sách.

- Bên cạnh nỗ lực của các cơ quan Chính phủ, bản thân các DNNVV cần chủ động cập nhật các thông tin, hợp tác chặt chẽ với các cơ quan hỗ trợ, các hiệp hội doanh nghiệp, ngành nghề để nắm bắt kịp thời các chính sách, chương trình, đề án hỗ trợ; đồng thời, cần chủ động khắc phục khó khăn, tận dụng các thành quả của cuộc cách mạng 4.0, các hiệp định thương mại tự do để nâng cao năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp.

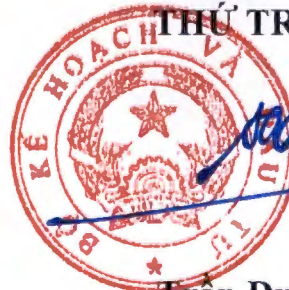
IV. ĐỀ XUẤT, KIẾN NGHỊ

Từ những kết quả đạt được và những khó khăn, vướng mắc trong quá trình triển khai thực hiện Nghị định số 39/2019/NĐ-CP, Bộ Kế hoạch và Đầu tư kiến nghị Chính phủ xem xét chấp thuận đề xuất về việc sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 39/2019/NĐ-CP nhằm đảm bảo tính thống nhất của văn bản quy phạm pháp luật trong hệ thống pháp luật, các nội dung quy định về hỗ trợ DNNVV, đồng thời đảm bảo rõ ràng, chặt chẽ, minh bạch hơn trong hoạt động cho vay và tài trợ vốn cho DNNVV./.

Nơi nhận:

- Bộ Tư pháp (để thẩm định);
- Lưu: VT, QDNNVV

KT. BỘ TRƯỞNG
THỨ TRƯỞNG

Trần Duy Đông